

KLIMA ALDAKETA ETA ATERPE KLIMATIKOAK: osasuna eta ongizatea

LEGAZPIKO ESKOLA UDAL FOROA

2025/05/27

Egun on. Hemen bildu gara, Eskolako Agenda 2030aren bidez bi ikasturtez landuko dugun gaiaren inguruan lehenengo honek eman duena aurkeztera: *Klima aldaketa eta aterpe klimatikoak*, eta horrek osasunean eta ongizatean duen eragina.

Gaiak, Garapen Jasangarrirako 13. eta 3. Helburuekin du lotura: klima aldaketari eta bere ondorioei aurre egitea eta guztiontzat ongizatea eta bizimodu osasungarria bermatzea.

Dakizuen bezala, Pariseko hitzarmenean erabaki ziren hainbat helburuen artean, nagusietako batzuk hauek izan ziren: Gehienez tenperatura globalaren batez bestekoa 2°C-ra mugatzea eta ahalegina egitea mende honen bukaeran 1,5°C tik ez pasatzea... baina grafikan ikusten den moduan, zoritxarrez ia gainditu genuen batez besteko hori.

Iritsiko gara 2050ean neutraltasun klimatikoa lortzera?

Argi dago, horretarako lan handia egin behar dugula, ikusi baita tenperatura eta klima patroien epe luzeko aldaketak, berotegi efektuko gasen isurpen mailarekin zerikusi handia dutela. Beraz gure bizi modua zerbait aldatu beharko dugu, alde batetik, egokitu beharko dugu eta ondorioak arintzen saiatu, baina batik bat aldaketaren aurka ere borrokatu beharko dugu. Adibidez hainbat neurri kontuan hartuz eta benetan eginez (argiak itzali behar ez direnean, plastikoaren erabilera ekidin, bizikletaz ibili eta abar.)

Sarrera honen ondoren, aipatuko dugu Legazpiko hiru ikastetxe aritu garela proiektu honetan: Domingo Agirre, Olazabal eta Haztegi.

Lehenengo ikasturte honetan diagnostikoa egin behar genuen eta ikas-ziklo bakoitzak azpigai desberdin bat landu dugu, gure herria klima aldaketaren aurrean nola ari den prestatzen jakiteko: Adibidez nola dauden herriko jolas lekuak beroaldiei aurre egiteko, ea gure herrigunetan klima aldaketa nabaritzen hasi ote den, baserritarrek zer diote honen inguruan, eta aterpe klimatikoen gaia bi ikuspuntu desberdinetatik aztertu dugu: eraikin barruko aterpe posibleak eta aire librean dauden guneak. Azkenik, herritar helduenek batez ere, zer iritzi duten guzti honen inguruan aztertu dugu ere.

Lehen Hezkuntzako 1. eta 2. mailakoek herriko jolas lekuen inguruan aritu gara, eta aipatu dugu eguraldiaren arabera leku edo gune desberdinak erabiltzen ditugula jolasteko: eguraldi beroa dagoenean, igerilekura, plazara, parke estalira joaten gara adibidez. Eta euritsua denean, Elizako parke estalia, merkatua edo barruko pizsina erabiltzen dugu.

3. eta 4. mailakoek “*bero uharte*” fenomenoaren zertan den jakin dugu eta nahiz eta gure herrian efektu hori nabarmena ez izan, hori gerta ez dadin zuzaintzen eta berdeguneen presentzia beharrezkoa dela ikusi dugu, horrek eragiten baitu freskotasun handiagoa egotea.

5. eta 6. mailakoek baserritarren eta nekazarien ikuspuntua aztertu dugu eta aipatu digute Klima aldaketaren ondorio batzuk nabarmendu dituztela, izurriteak ugaritu direla, azienden umealdiak aurreratu direla eta gehiago ureztatu behar dela.

KLIMA ALDAKETA ETA ATERPE KLIMATIKOAK: osasuna eta ongizatea

Beraz, guk hartuko ditugun konpromisoak izan dira gauzak okerrera joan ez daitezzen bilatzera: parkeen kasuan, garbi eta txukun mantentzeko, eserleku, zuhaitzak eta abar zainduko ditugula. Neurrian kontsumituko dugula eta horretarako argia behar ez dugunean itzaliko dugu eta iturriak itxiko ditugu urik ez xahutzeko. Azkenik herrigunean eta kotxearen erabilera gutxitzeko, bizikleta gehiago erabiliko dugu eta baita garraio publikoa ere.

Udalari ere proposamen batzuk egin nahi dizkiogu, adibidez:

- asfaltoa kolore argiagokoa jartzea, eguzkiak gogor jotzen duenean asko berotzen delako iluna izanik eta bero handia askatzen duelako.
- Ibaiak eta basoak ondo zainduta edukitzea katastroferik gertatuko balitz, sortutako kalteak txikiagoak izan daitezzen.
- Jendeak garraio publikoa erabiltzeko kanpainak egitea.

DBHko 1. eta 2. mailakoek Legazpiko barruko aterpe klimatikoak izan daitezkeen eraikinak aztertu ditugu. Espazio horiek berezitasun batzuk eduki behar dituzte aterpe klimatiko bihurtzeko edo izateko: denontzako eskuragarri izan behar dira, erosotasun termikoa ziurtatu behar dute, hirian estrategikoki banatuta egon behar dira eta, azkenik, tenperatura egokia, ura eta zerbitzu publikoak izan behar dituzte, batez ere egoera zaurgarrian dauden pertsonen arreta emateko prestatuak egon behar dira. Aztertutako guztien artean iruditu zaigu kultur etxea dagoela egoera egokienean.

DBH 3 eta 4. mailakoek antzekoa egin dugu baina kanpo aterpe klimatikoak izan daitezkeen gunek, parke eta aire libreko espazioekin. Kasu honetan auzo eta kale desberdinak aztertu ditugu eta ondorio orokor bezala esan dezakegu iturri kopuruari dagokionez, zentroa auzoak baino hobeto dagoela hornituta, hau da auzoetan iturri falta sumatzen da. 8 bat gunek identifikatu ditugu eta denek baldintza guztiak betetzen dituzten, edo zer beharko luketen horiek betetzeko baloratu beharko da.

Bestalde inkesta batzuk egin ditugu herritarren artean gai honen inguruan zer iritzi eta zer dakiten jakiteko

Aipatu behar dugu emaitza hauek Urola Garaia mailakoak direla, esanguratsuagoak izan zitezten. (200 bat erantzun inguru jaso genituen). Badirudi jendea gustura dagoela ditugun zonalde berdeekin baina muturreko gertaera klimatikoen aurrean nola jokatu behar den galdetuta, erdiak baino gehiago informaziorik ez duela aipatu du eta herritarren artean ekintzaren bat egiteko prest ote dauden galdetuta, bai borobila gutxik ematen dute, gehienek, planteatzen denaren arabera egingo luketela.

Gune berdeak nolakoak diren aztertuta, gehienetan itzala zuhaitzek ematen dute eta hauen artean hosto erorkorrekoak nagusitzen dira, multzotan kokatuta. Beste baldintza batzuk aztertuta (eserlekuak itzaletan, iturriak, ordutegi zabala eta irisgarritasun aldetik) nahiko ondo daudela baloratu dira.

Batxilergokoak Klima aldaketa eta honek osasunean izan dezakeen eraginean zentratu gara gehiago. Beroaldiak dira azken urtetan, uda garaian batez ere, arazo bihurtu daitezkeen

KLIMA ALDAKETA ETA ATERPE KLIMATIKOAK: osasuna eta ongizatea

ESKOLAKO AGENDA 2030
UROLA GARAIA

ESKOLAKO
AGENDA
2030

fenomenoak eta jakina da adineko pertsonengan eta gaixotasun kronikoak dituztenengan, eragin okerragoak dituela, adibidez, deshidratazioa gertatzeko arriskua.

Adinekoei zuzenean galdetuta hemen dituzue erantzunetako batzuk: (kasu honetan Legazpiko datuak dira soilik) bero boladen aurrean, udalak emandako gomendioak ezagutzen ote dituzten galdetuta, proportzio handiagoa da ezagutzen ez dituztenak ezagutzen dituztenenak baino, eta kasu asko ere ez dirudi egiten dietenik. Aterpe klimatikoak zer den galdetuta % 25ak soilik daki zer diren.

Hemen beste estatistika batzuk: gehien nabaritu den Klima aldaketaren ondorioa, bero boladen ugaritzea izan da. Horren aurrean babesteko etxeko pertsianak jaistea neurri erabilienetakoa, aire girotuaren erabileraren oso aurretik. Hotzaldietan manta eta jertse lodiak nagusitzen dira bero mantentzeko, naiz eta gas naturala izan berogailuak martxan jartzeko erregairik erabiliena.

LHkoek bezala, guk ere konpromiso batzuk hartu ditugu eta hauek dira: aterpe klimatikoaren inguruan proiektu bat aurrera eraman nahi bada, hainbat ekintzetan laguntzeko prest gaude (planifikazioan, ideia-sortak ematen...) eta bestalde udalak eskaintzen dituen espazioak egoki zainduko ditugu.

Eta zuei ere proposamen hauek egin nahi dizkizuegu:

- Landare eta berdegune gehiago jartzea, bertako zuhaitzak landatzea eta iturri kopurua handitzea.
- Aterpe klimatiko bezala proposatutako eraikinetan aire girotuko instalazioak hobetzea eta baita ere beroarengatik hobeto isolatuta egotea.
- Klima aldaketari eta aterpe klimatikoei buruz herritarrei informazioa gehiago eskaintzea, foroak eta kanpainak, egoera eta kontzientziatzea hobetzeko.

Esan beharra dago aurkeztutako hauek bozketa baten ondoren lehenetsunez tratatu beharko liratekeenak direla, baina beste guztiak hurrengo orrialdean idatzita dituzue. Datorren ikasturtean eskuhartze plana gai honen inguruan egingo dugu eta irailean erabakiko dugu zer ekintza egin dezakegun.

Eskerrik asko zuen arretagatik, Domingo Agirre Eskola, Haztegi ikastola eta Olazabal institutuaren partetik.

KLIMA ALDAKETA ETA ATERPE KLIMATIKOAK: osasuna eta ongizatea

ESKOLAKO AGENDA 2030
UROLA GARAIA

ESKOLAKO
AGENDA
2030

PROPOSAMENAK LH

PARKEAK

- .- Estalitako parke-jolasleku gehiago edo herri erdigunean aterpe bat egitea.
- .- Parke guztietan iturriak eta txorroak jartzea
- .- Ludoteka bat hotza eta euria egiten duenerako
- .- Parkeetan zuhaitzak, belarra eta lore gehiago. Kolunpio eta txirrista eta esertzeko banku gehiago jartzea
- .- Liburutegitxo bat parkean
- .- Udan itzala eta neguan eguzkia pasatzen utziko duten zuhaitzak landatu.
- .- Egurra erabili material bezala eguzkiarekin gehiegi ez berotzeko.

HERRIGUNEA

- .- Herrigunean landareak eta zuhaitz gehiago jartzea, itzala freskoa izateko.
- .- Udaletxearen pareta landarez estaltzea edo etxeak txuriz margotzea
- .- Kolore argiko asfaltoa jartzea.
- .- Eguzki plaka gehiago jartzea.
- .- Garraio publikoa erabiltzeko kanpainak egitea.

LANDAGUNEA

- .- TXABOLISMOA EKIDITEA Udalaren lur-sail propioak modu ekitatiboan banatzea - Espazio bateratu bat eduki kide bakoitzaren erramintak edota erraminta amankomunak gordetzeko (material jasangarriz eraikitako eraikinak - ez bakoitzak nahi dituen materialez egindako eraikinak-) - ureztatze sistema egoki eta bateratua ziurtatu (udako hilabeteetako euri eskasia saihesteko) - irizpide berdinak ezarri: ongarrien inguruan.
- .- INGURUMEN AHOLKULARITZA PUNTUA: bertan, animalia eta landaretzan aditua den gertuko aditu bat eta aldaketa klimatikoari aurre egiten lagunduko duena (klima aldaketa dela eta plaga berriak ematen ari dira eta gai honen ingurua bertako nekazariak laguntza handia behar dute)
- .- KONPOSTAJE PLANTA ZENTRALA LEGAZPIKO BARATZETAN ERABILTZEKO (eremu honetaz arduratzen dena aditua izan dadila)
- .- IBAIAK ETA BASOAK ONDO GARBITUTA EDUKI katastrofeek sortutako kalteak gutxitzeko
- .- DIRULAGUNTZAK ETA ERREZTASUNAK EMAN negutegiak ordaintzeko eta tantakako ur metodoa jartzeko eta ardiei txipa jartzeko ere laguntzak.
- .- Izurriteak dauden kasuetan auzolana bultzatzea.

KLIMA ALDAKETA ETA ATERPE KLIMATIKOAK: osasuna eta ongizatea

PROPOSAMENAK DBH

- Aterpe klimatiko gehiago sortzea eta daudenak hobetzea.
- Basoetara irteerak antolatzea, basoen abantailak erakutsiko dizkigun aditu batekin. Bertan ekintzak eta jolasak antola daitezke.
- Aterpe klimatiko bezala proposatutako eraikinetan, aire girotuko instalazioak hobetzea eta baita ere beroarengatik hobeto isolatuta egotea.
- Legazpin lokal dezente hutsik daude (dendak izandakoak...), ideia aproposa izan daiteke horrelako lokalak berritzea eta publiko guztiarentzat irekita egotea.
- Aproposak diren beste eraikin batzuetan gazteentzat jolasak edo eremu erosoak sortzea: adibidez, sofa erosoak edo jolas mahaiak egotea.
- Hauetako eraikin batzuetara sartzeko ordaindu egin behar da, adibidez, kiroldegia edo zinea. Eremu hauetan aterpe bezala gela edo eremu bat prestatzen bada, hau doakoa izatea ezinbestekoa da.
- Herritarrei informazio guzti hau helarazteko aproposena udaletxeko web orrialdea erabiltzea izan daiteke edo baita ere Goierriko hitzan honen inguruko albiste bat publikatzea.
- Bertako zuhaitzak landatzea eta iturri kopurua handitzea.
- Itzaletan banku gehiago jartzea. Aterpean jarriko bagenu itzala emateko nahiz euritik babestuta egoteko balioko ligukete.
- Landare eta berdegune gehiago jartzea Legazpiko Kale Nagusian eta herriko auzo batzuetan, eta zonalde irekietan itzala ematen duten tolo gehiago jartzea.
- Berdeguneak denon artean garbi mantentzeko, udaletik ere alderdi hau indartzea eta kanpainaren bat abian jartzea.
- Klima aldatari eta aterpe klimatikoei buruz herritarrei informazio gehiago eskaintzea, foroak eta kanpainak antolatzea egoera eta kontzientziatzea hobetzeko.
- Iturri eta Aterpe Klimatiko (zuhaitzak, berdeguneak, frontoiak, estalpeak...) gehiago ezartzea.
- Aire girotu sistemak eraikin publiko guztietan ugaritzea.
- Talde zaurgarriei arreta berezia eskaintzea.
- Adineko jendeak dituen osasun arazo eta egoera sozial desberdinei garrantzi gehiago ematea, batez ere muturreko tenperaturak daudenean.
- Klima aldatetarekin erlazionatuta, energia berriztagarriak ere bultzatzea eta lekuko elikadura bultzatzea. Elkarlan gehiago egitea.